

บทบรรณาธิการ

การพัฒนา (development) เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการสร้างความ
เป็นอื่น (otherness) เพื่อใช้เป็นเหตุผลอันชอบธรรมเข้าไปจัดการกับพื้นที่และ
บุคคลที่จำเป็นต้องถูกพัฒนา

“การพัฒนา” ในความหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นวาทกรรม
ที่ถูกประดิษฐ์สร้างของสหรัฐอเมริกาเพื่อใช้จัดระเบียบโลก และสร้างความ
มั่นคงในสถานะผู้นำในชุมชนโลก โดยสร้างคู่ตรงข้าม “ความด้อยพัฒนา”
(underdevelopment) ขึ้นในวันที่ 20 มกราคม ปี 1949 (พ.ศ. 2492) ประธานาธิบดี
ทรูแมน กล่าวถึง “Bold New Program” อันเป็นจุดเริ่มต้นโครงการใหม่ของประเทศ
สหรัฐอเมริกาเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ
อุตสาหกรรมที่สามารถจะเป็นไปเพื่อปรับปรุงและสร้างการเจริญเติบโตของพื้นที่
“ด้อยพัฒนา”

ชนบทไทยก็เช่นเดียวกัน การเกิดขึ้นของมโนทัศน์ชนบทก็คล้าย
กับการเกิดขึ้นของการพัฒนา คำว่า “ชนบท” ปรากฏครั้งแรกในไตรภูมิพระร่วง
ตอนที่กล่าวถึง มนุสสภูมิ พระมหารัชมหาราชลัทธิไทยทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเมื่อ
พ.ศ. 1864 (692 ปี)

“เมื่อพระมหากษัตริย์เจ้า แลร์พลทั้งหลายอันมาด้วยพระองค์
ดังกล่าวมานั้น ก็ขึ้นไปถึงบนอากาศด้วยอำนาจแห่งกษัตริย์แก้วนั้น เขาก็แลเห็น
ทั่วทุกแห่งทุกตำบล... แลเห็นเมืองน้อยแลเมืองใหญ่เมืองรามแลถิ่นถามคาม
ชนบทอันมีรู้จักชื่อนามนั้นจะนับมิถ้วนได้เลยฯ”

ชนบทจึงมีลักษณะของความเป็นอื่น เป็นถิ่นที่ไม่รู้จัก ห่างไกลไปจาก
ความเป็นฉัน พื้นที่ ร่างกายซึ่งถูกกำหนดนิยามให้เป็นอื่น ก็ล้วนจำเป็นที่ต้องถูก
พัฒนา ความเป็นอื่นเกิดจากการมองตนเองเป็นศูนย์กลางของสรรพสิ่ง สร้าง

ความเป็นฉัน (self) ร่างกาย พื้นที่ สิทธิการครอบครอง และกำหนดให้สิ่งที่ไม่ใช่ฉันเป็นสิ่งอื่น ด้วยการสร้างคู่ตรงข้าม (dichotomous) เพื่อค้นหาความแตกต่างจากสิ่งที่ตนเองเป็น ในขั้นตอนการสร้างความแตกต่างด้วยการผลักไสให้เป็นสิ่งตรงข้ามนี้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการให้คุณค่าลดทอนคุณค่า พร้อมกับการยกชูให้ตนเองสูงขึ้นกดทับให้สิ่งตรงข้ามต่ำลง ดังเช่น การพัฒนา-ด้อยพัฒนา รักชาติ-ขายชาติ กษัตริย์-นักการเมือง

เมื่อการกดทับ ปิดกั้น และลดทอนคุณค่าทำได้สำเร็จ สิ่งที่มาตามก็คือการเข้าจัดการควบคุม เพื่อเปลี่ยนแปลง ซึ่งหากเป็นพื้นที่ชนบทและร่างกายของประชาชนก็จะเรียกการปฏิบัติการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ว่า “การพัฒนา” ในขณะที่การต่อสู้ ชัดขึ้น กับสิ่งที่เรียกว่าการพัฒนา ก็ะยังผลิตซ้ำความเป็นอื่นให้เพิ่มมากขึ้นด้วยข้อหา ไม่รักชาติ ถ่วงความเจริญ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นพวกหล้าหลังไม่พัฒนา การสร้างความเป็นอื่นเป็นการใช้อำนาจที่รุนแรงแม้ไม่ได้ใช้กำลังบังคับ ทำร้ายด้วยอาวุธ หรือหน่วงเหนี่ยวกักขัง แต่ความเป็นอื่นได้ประทับฝังอยู่ในตัวตน ร่างกายที่ถูกทำให้เป็นอื่น มันติดตรึงอยู่กับร่างกายที่ถูกทำให้ด้อยพัฒนา ยากจน เจ็บไข้ ไร้การศึกษา และมันทำงานลงทัณฑ์ตลอดเวลาที่ร่างกายนั้นแสดงการกระทำที่ต้องการจะหลุดพ้นจากพันธนาการ ดังเช่นที่สังคมไทยกำลังเหยียดประณามคนไทยผู้เป็นอื่นที่อาศัยอยู่ในประเทศของตนเองในขณะนี้

สามชาย ศรีสันต์

บรรณาธิการ

10 ธันวาคม 2556